L-Orizzont

LORNA VASSALLO

Data tal-Pubblikazzjoni: Il-Gimgha, 24 ta' Jannar, 2003

Guztizzja ingusta

Xi hlew! Xi hlew ta' taxxi! Insomma, m'humiex qeghdin jissejhu taxxi, imma zgur li huma effettivi iktar minn taxxi! Jissejhu multi! Ha nghiduha kif inhi, Lm5 'l hemm u Lm5 'l hawn jitilghu – u proprjament mhux Lm5 – jiddeciedi l-Kunsill kemm!

Dejjem kont nahseb li r-rwol tal-Pulizija tat-Traffiku kien aktar ta' deterrent (li jgieghel lin-nies jobdu r-regoli tat-traffiku bil-prezenza taghhom) milli jaghtu l-multi halli jqallghu l-flus lill-ghaziz Gvern. Imma fil-kaz li gara lili, zgur li ma kienx hekk.

Kont ghaddejja minn Burmarrad lejn il-Mosta (fejn it-triq ilha maghluqa xi sentejn u nofs tant, li tinsa x'jigifieri triq miftuha!) u rajt tabella tghidlek biex timxi lejn il-lemin. Wara kien hemm tabella ohra biex ma tidholx, imma sfortunatament bejn li kont naqra mghaggla u bejn li t-tieni tabella ma kinetx daqshekk cara, ghax hsibtha li biex ma tghaddix mill-parti tat-triq li ghadha mhaffra, bqajt tielgha.

Jien u tielgha bdew ipaqpquli, u ccekkjajt jekk kellix il-karozza qieghda taqbad! Intbaht li s-sewwieqa ta' kontra kienu qeghdin jippruvaw jghiduli xi haga! X'hin wasalt fuqnett tat-triq insib zewg pulizija bil-librett f'idhom lesti biex jaghtu c-citazzjonijiet! M'ghandniex xi nghidu, konna kju shih ta' karozzi nistennew biex jaghmlulna citazzjoni.

Mhux se noqghod innewwah ghax wehilt it-tielet citazzjoni ta' hajti, imma miniex persuna li nikser ir-regoli tat-traffiku, u citazzjonijiet rari qlajt – fil-fatt s'issa tlieta! Is-sabiha hi li, wisq nies ma fehmux ezattament x'qieghda tghid it-tabella fil-bidu tat-triq, u min bhali li ghalkemm kemm-il darba nzilt mit-triq, imma qatt ma tlajtha, ma jkunx imdorri jsuq f'dawk l-inhawi facli ma jindunax li t-triq hi *one-way* temporanjament (avolja t-temporanju f'pajjizna hu kwazi permanenti!)

Mela, l-ewwelnett ma nahsibx li dak il-kju ta' niex maqbudin kollha jistennew li jehlu multa tat-traffiku kienu nies li l-hena taghhom jiksru r-regoli tat-traffiku, u lanqas ma nahseb li, kollha tant huma cwiec ma jafux jaqraw it-tabelli, jien inkluza!

Imma kif kienet maghmula t-triq, litteralment kienet qieghda sservi ta' nassa ghal kull sewwieq li ma jafx il-post sew biex ihallas kontribut ta' hames, ghaxar jew aktar liri lill-Gvern jew Kunsill! Kienet litteralment nassa ppjanata u effettiva!

Dan kollu terga' u tghid, gara l-gurnata tal-Hadd fejn hafna nies min-nahat l-ohra ta' Malta jitilghu lejn it-Tramuntana tal-gzira bil-familja b'kollox.

Imma ghal xiex inhoss li multa bhal din hi ngusta? Naqbel li persuna li ssuq kontra f'*one-way* ghandha tiehu multa kbira, ghax qieghda tipperikola l-hajja ta' kull sewwieq li jista' jkun ghaddejh dak il-hin u li qieghed jobdi r-regoli tat-traffiku.

Naqbel ukoll, li min isuq bi *speed* eccessiv, ghandu jehel multa. Anzi dawn it-tip ta' multi ghandhom jinghataw iktar ta' sikwit, ghax nemmen li jekk iservu ta' deterrenti qeghdin isalvaw hajjiet in-nies li kieku jistghu jkunu nvoluti f'tipi ta' tali incidenti tat-traffiku.

Bhala cittadina matura, ma nghidx kontra l-pulizija li jaqdu dmirhom, imma nghid min jaf kemm-il incident tat-traffiku jistghu jevitaw!

Imma nghid jien, din l-imbierka triq, flok ma l-Pulizija qaghdu fit-tarf ta' fuq taghha, ma setghux qaghdu fil-bidu taghha? U jekk forsi ghamlu zball fil-bidu tal-gurnata, hadd minnhom ma gieh f'rasu jinzel fil-bidu tat-triq biex, flok joqghod jimla l-ktieb tac-citazzjonijiet joqghod hu jmexxi t-traffiku halli ma jidholx fiha?!

U jekk stess kien hemm bzonn il-Pulizija fin-naha ta' fuq tat-triq, ma setax jidhol pulizija iehor, u jaqla' l-gurnata tax-xoghol tieghu n-naha t'isfel tat-triq? Mela tajba, il-Gvern iffranka l-paga ta' gurnata xoghol ta' pulizija, u qala' elf darba l-istess ammont tal-flus li kienu mhallsa minn fuq dahar dawk kollha li ma ntebhux li t-triq hija maghluqa!

Is-sabiha hi, li t-triq hija maghluqa, u probabbilment l-istorja tigri kuljum! Probabbilment saret s'issa, introjtu kbir ghall-Gvern! U biex tghaxxaqha, meta tistaqsi kemm hi l-multa li wehilt, il-Pulizija lanqas biss ikun jaf – jghidlek li f'idejn il-Kunsill! Jigifieri dan l-ahhar tant qeghdin nivvintaw multi, li l-istamperija tal-Gvern m'ghandhiex cans tohroghom abjad fuq l-iswed – skond l-aptit tal-Kunsill!

L-ewwel nivvintaw il-multa, naraw kemm se jehluha nies, imbaghad inharsu naqra lejn is-sema u, skond kemm nixtiequ ndahhlu, naghmlu l-multa ta' kull persuna; f'dan il-kaz vittmi innocenti, li kisru r-regola bi zball.

Jiena Prokuratur Legali, jigifieri naf ezattament li fil-kaz tal-multi tat-traffiku jezisti l-principju ta' *strict liability*. Naf ukoll li "l-injoranza tal-ligi", mhix skuza!

Imma, m'ghandhiex il-Pulizija iggieghel lis-sewwieq jikser regola tat-traffiku minhabba tabella dubjuza, u tara kjuwijiet ta' sewwieqa li ma jintebhux bl-indikazzjonijiet insufficjenti tagha, jehlu l-multi meta kull ma tista' taghmel biex tirrimedja s-sitwazzjoni hu, li tqieghed pulizija jirregola t-traffiku hu!

Din mhix komplicità mal-Gvern? Min jaf eh, kemm ingabru flus! Heqq, xi Lm200 kull nhar ta' Hadd mhux bizzejjed! Bir-rata li bdew dehlin il-karozzi fit-triq jekk ic-citazzjonijiet ikunu ta' Lm10, il-Lm200 tigborhom f'siegha, u jekk il-Pulizija jkun ghaggel biex jikteb, aktar minn Lm200 f'siegha ddahhal!

Mhux ghax qed jiddispjacini ghal Lm5 jew Lm10, imma minhabba tabella, fil-passat, gherqu sitta jew sebgha min-nies ix-Xatt tal-Birgu, u kellna l-ikbar kumpens lill-qraba tal-vittmi li qatt raw il-Qrati Maltin – imma, jew din hi komplicità mal-Gven biex jigbor il-ftit minn fuq il-hafna (halli kulhadd ikollu jigdem ilsienu u jaqbad u jhallasha), jew inkella traskuragni tal-Pulizija!

Jekk hix il-wahda jew l-ohra dejjem hazin! L-ebda istituzzjoni ghandha kemm ghandha poter f'idejha ma tista' toqghod iggieghel lill-poplu jizbalja biex tislohlu flusu. Din hija gustizzja ngusta! Wahda mill-ewwel reazzjonijiet tieghi malli qlajt ic-citazzjoni kienet: "U jien nista' nharrek lill-Gvern tad-dewmien fix-xoghol?"

Ghax ghal min ma jafx, id-dewmien fix-xoghol f'arterja principali bhal ma hija din it-triq hu ndubbjament ta' inkonvenjent ghan-nies kollha ta' l-inhawi – kieku tabilhaqq ridna ninghaqdu flimkien, lill-Gvern malajr nitolbuh il-kumpens ta' kemm hlejna aktar petrol, u jekk kissirniex xi parti mill-karozza nghaddu mill-imharbat – sakemm ma jkunx hemm xi hadd li jkun habat ma' xi barriera tal-konkos, u jitolbu ta' dik ukoll.

U kieku r-residenti tabilhaqq jinghaqdu u, jkollhom l-interess guridiku mehtieg, kawza ghad-danni naraha lokha. Il-problema hija li ma tantx hawn avukati avventuruzi hawn Malta! U lanqas in-nies m'huma daqshekk avventurizi! Imma probabbilment tinqata' l-kawza, u t-triq tkun ghadha qieghda titlesta!

U dan iwassalni ghal osservazzjoni ohra. Fil-qasam tat-traffiku, digà sar hafna bdil, fejn mill-hazin morna ghall-aghar. Il-*Wardens* li saru t-terrur ta' kulhadd. Miniex qieghda ngerger ghall-multi li jaghtu, imma, aktar u aktar ghall-iskarsezza ta' difiza li jkollu s-sewwieq jew min ikun allegatament "kiser" xi regola – ghax jekk kontra l-Pulizija tista' terfa' subghajk, kontra *Warden*, hafna inqas! Biex ma nergghux insemmu t-taxxi tal-Kunsilli!

Hija idea tajba li tisloh Lm5 minn hemm u Lm5 minn hawn permezz tal-Pulizija u l-*Wardens*, ghax hafna persuni iddecidew li jhallsu Lm5, u ma jitilfux il-gurnata tax-xoghol, ghandhom jew m'ghandhomx tort ta' li gara.

Jekk wiehed jahseb fil-fond kollox huwa mahdum. Imma l-gustizzja m'ghandhiex taghmilha impossibbli ghac-cittadin li jiddefendi ruhu. Kollox huwa mahdum kontra c-cittadin. Imma dan ghadu mhux kollox!

Ftakru li barra minn Malta jezistu l-*parking metres* li fil-kaz ta' Malta huma "*pleasures yet to come*". Licenzji tas-sewqan u tal-karozzi digà gholew taht Gvern Nazzjonalista; lista, biex ma nsemmux il-mizati tal-Qrati tal-Gustizzja.

Apparti l-kwistjoni ta' *"justice delayed, justice denied"*. Personalment, irrikorrejt darbtejn ghand l-*Ombudsman* u, d-darbtejn, ir-risposta tieghu kienet tard, li mhux ix-xoghol ilhaqt bdilt u stabbilejt ruhi x'imkien iehor! Ghandna gustizzja li wara li teghreq, ittellghek mill-bahar u taghmillek l-awtopsja!

U ftakru li bi shubija fl-Unjoni se jigu mportati iktar ideat ta' taxxi u multi minn dan it-tip, ghax ghal Malta, kull gustifikazzjoni ghall-Gvern li jisloh lill-poplu bi dritt, nghidulha merhba!

Imma, ara xi hadd jahseb li wasalna fl-ahhar! Kemm ghad baqa' x'jigi vvintat! Bhal ma naghmlu dejjem inharsu lura u nghidu "Dak kien zmien! Kont tisa' tipparkja fejn ridt b'xejn", u l-Gvern ikun ghadu l-istess u l-problemi taghna jkunu ghadhom l-istess.

Ir-residenti tal-Belt, ta' Paceville u ta' Tas-Sliema jkunu ghadhom bla soluzzjoni, ic-cittadin ikun ghadu jhallas il-hames lirijat f'multi bla m'ghandu tort, u *parking fees* ikunu ghadhom joghlew. Sahansitra, issa, dahlet it-tendenza li fuq multi, nuqqas ta' hlas ta' taxxi, ecc. jiddahhal l-ultimatum jew *deadline* ghall-hlas u l-interessi. Dan taparsi biex jirregolaw lic-cittadin! U c-cittadin qatt ma jista' jirregola l-Gvern li jiggvernah!

U l-aneddotu tieghi tal-lum jintemm hawn. Se nhallas il-multa, meta jghiduli u jiddeciedu kemm hi, xejn xejn, jekk jitla' Gvern gdid forsi ma tafx kif isib Lm10 tieghi fil-kaxxa ta' Malta ghax dik biss ikun ghad baqa!

Ghal kummenti jew suggerimenti iktbuli fuq lornav@onvol.net